

CULEMBORG - Afscheid nemen van een schoolgebouw dat gesloopt gaat worden, is vanwege sentimenten al moeilijk genoeg voor oud-docent Richard van de Velde van de vml. technische school aan de Willemslaan. Nu blijken er in deze school nog unieke kunstwerken te hangen, waarvan niemand de oorsprong en de kunstenaars nog kent. Hier volgt zijn speurtocht en een oproep aan de lezers van de Culemborgse Courant.

Kunstenaars gezocht

Van de Velde was de afgelopen weken druk met beantwoording van de vraag: Wie is de ontwerper van het roestvrijstalen kunstwerk De Spoed? Dit markante bijna drie meter hoge metaalplastiek staat al sinds 1970 op de hoek van de Weidsteeg en de Anthony van Lalainglaan en kreeg de naam De Spoed, een stukje binnenschroefdraad dat sterk is uitvergroet. Helaas was het door vernietiging van het schoolarchief in 1999 onmogelijk meer na te gaan wie dit kunstwerk had ontworpen en/of gemaakt. Zelfs in het Nationaal en Gemeentelijk Archief was er niets meer over te vinden.

In eerste instantie was Van de Velde door oud-collega's op het spoor gebracht van kunstenaar Ad Dekkers (1938-1974). Naspelingen brachten zelfs aan het licht dat hij tussen 1960 en 1963 op deze school werkzaam was geweest als opvolger van tekenleraar Van Os. De toenmalige directeur van Zijl zou hem, als

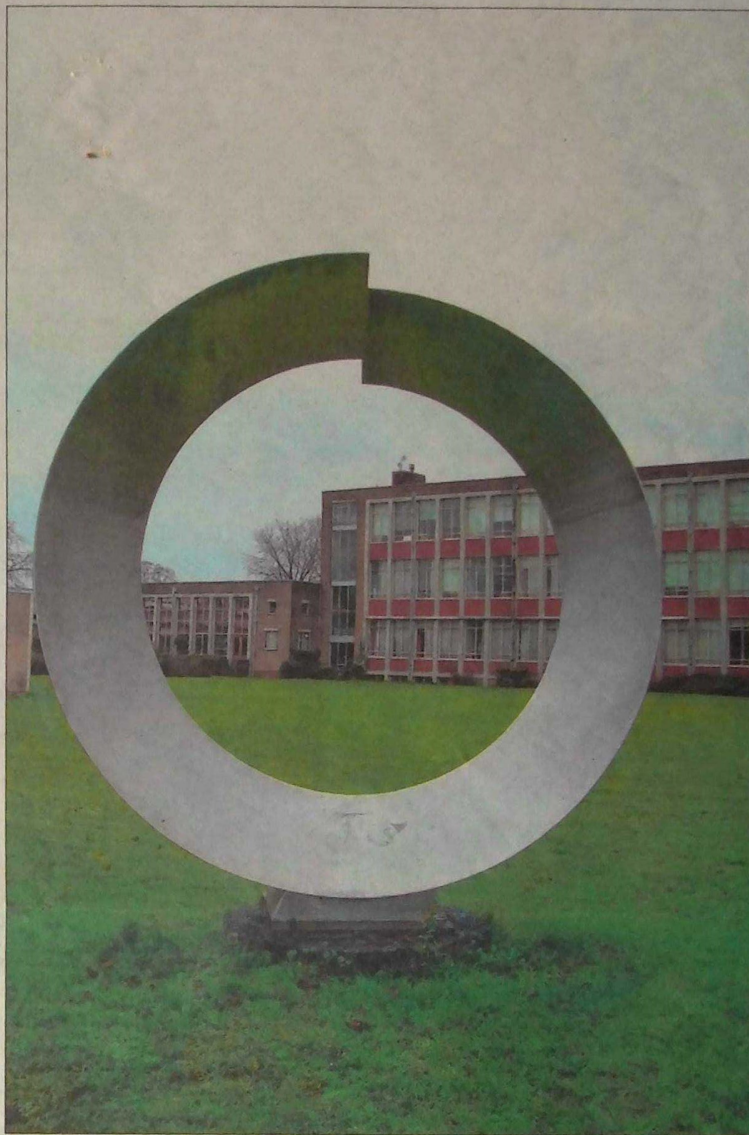
die betreffende school had gezeten, heb ik dat voorval altijd onthouden. Zelfs weet ik nog dat hij De Spoed had laten maken bij een Brabants metaalbedrijf."

Een telefonische zoektocht langs allerlei Amsterdamse kunstgaleries en kunstmusea bracht Van de Velde tenslotte bij het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie. In het daar aanwezige dossier van Hans Ijdo kwam tot grote blijdschap van de speurder een foto tevoorschijn van De Spoed, zoals Ijdo zijn creatie had genoemd. Via een genealogiewebsite kwam Richard tenslotte zelfs uit bij directe familieleden van de ontwerper.

Beeldend kunstenaar en beeldhouwer Hans Ijdowerd geboren in 1928 te Amsterdam. Hij was getrouwd met Jopie van Laar en kreeg bij haar twee kinderen. Hans woonde in Amsterdam en had hier een romantisch atelier op Prinseneiland. Hij deed vooral indrukken op in Italië, Duitsland en Frankrijk. Hij was leerling van Josef Verheyden in de periode 1941-1943, kreeg tekenles van Pieter Zwart te Laren in de periode 1946-1947 en volgde de opleiding beeldhouwen aan de Rijksacademie te Amsterdam in de periode 1947-1951. Hij was lid van o.m. de Nederlandse Kring van Beeldhouwers. In 1951 deed hij voor het eerst mee met de prestigieuze 'Prix de Rome' voor monumentale en versierende beeldhouwkunst. Hans behaalde toen de zilveren erpenning. In oktober 1953 probeerde hij het opnieuw, nu in de categorie vrije beeldhouwkunst en behaalde hierin de eerste prijs. Het bekroonde beeldhouwwerk stelde een koren maaiende vrouw voor. Twee toonaangevende werken van hem zijn het Staalplastiek aan het

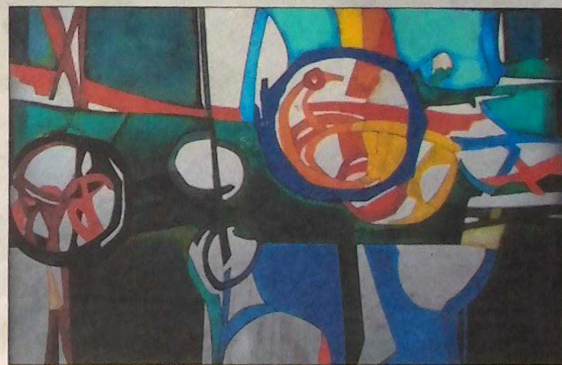
Buikslotermeerplein te Amsterdam en De Worstelaars in Park Transwijk te Utrecht.

Van de Velde: „Dit vraagstuk is dan wel opgelost, maar ik zoek nog naar de ontwerpers van twee andere kunstwerken die zich in dit te slopen schoolgebouw bevinden." In het kader van de zogenaamde 1%-regeling was het schoolbestuur eind jaren zestig verplicht voor een bepaald bedrag aan kunstwerken aan te schaffen: één voor binnen en één voor buiten. Het kunstwerk voor buiten betrof dus De Spoed en dat voor binnen hangt aan de muur van de ontvangsthal. Het is een reliëf van hout en kunststof in de kleuren rood, wit en zwart. John van Antwerpen, oud-administrateur van deze vestiging, vertelde Richard

De kunstenaar van het kunstwerk De Spoed is gevonden.

Een ander mysterie betreft drie glasmosaïeken die zich bevinden in de aula van de onttakelde school

Een van de glasmosaïeken.

oud-leraar, de opdracht hebben gegund. Plastiëken van Ad in Gouda, Amsterdam en Utrecht hadden erg veel weg van De Spoed. Directe familieleden en collega-kunstenaars van de inmiddels overleden Dekker, hadden hun twijfels.

Een artikel over deze speurtocht in het UN/AD van begin januari, zorgde ervoor dat het verhaal een geheel andere wending kreeg. Culemborger Henk van Kesteren, reageerde: „Ik kreeg in 1971-1973 aan de avondschool aan de kunstacademie in Amsterdam les van docent/beeldend kunstenaar Hans Ijdo. Doordat ik uit Culemborg kwam, vertelde hij juist aan mij en mijn studie/stadgenoot Peter de Gram, dat hij in die plaats een kunstwerk voor de technische school had ontworpen en liet mij zelfs een miniatuur ervan zien. Omdat ik midden jaren vijftig ook op

Bijgaande klassenfoto laat zien dat midden jaren tachtig de compositie van dit kunstwerk anders was. Wellicht is het ook niet meer geheel compleet.

dat hij kon herinneren dat het kunstwerk ter plekke werd gemaakt en geschilderd en dat de ontwerper daarbij aanwezig was om aanwijzingen te geven.

Een ander mysterie betreft drie glasmosaïeken die zich bevinden in de aula van het onttakelde schoolgebouw aan de Willemslaan. Zij waren vroeger te zien in het trapportaal in de voormalige huishoudschool aan de Meerlaan. De toenmalige technische school fuseerde in 1968 met deze school en droeg daarna de welluidende naam: Scholengemeenschap voor technisch, huishoud- en nijverheids- onderwijs.

Vanwege overcapaciteit werd dit gebouw in 1993 door het schoolbestuur afgestoten. Omdat men dacht dat het gebouw gesloopt zou worden, bracht men drie van de

vier glasmosaïeken over naar de aula aan de Willemslaan. Een raam sneuvelde helaas. „Wie zou toch die kunstenaar zijn geweest die deze juweeltjes heeft gemaakt?" vraagt Van de Velde zich vertwijfeld af.

Zes uur bladerend door oude jaargangen van de Culemborgse Courant in het Regionaal Archief Rivierenland gaf Van de Velde ook geen aanknopingspunten van wat betreft de datum van plaatsing en/of de ontwerpers van genoemde kunstwerken. „Ik hoop dat iemand zich nog kan herinneren wanneer ze precies zijn geplaatst en wie de kunstenaars zijn. Dit mysterie moeten toch opgelost kunnen worden?"

Over Hans Ijdo's Spoed en de twee andere kunstwerken is meer te lezen op www.ambachtsschoolculemborg.nl onder de buttons 1970-1975 en Opsporing verzocht.